

Program izobraževanja sodnikov o konkurenčnem pravu EU,
Pravna fakulteta Univerze v Mariboru, 10. februar 2012

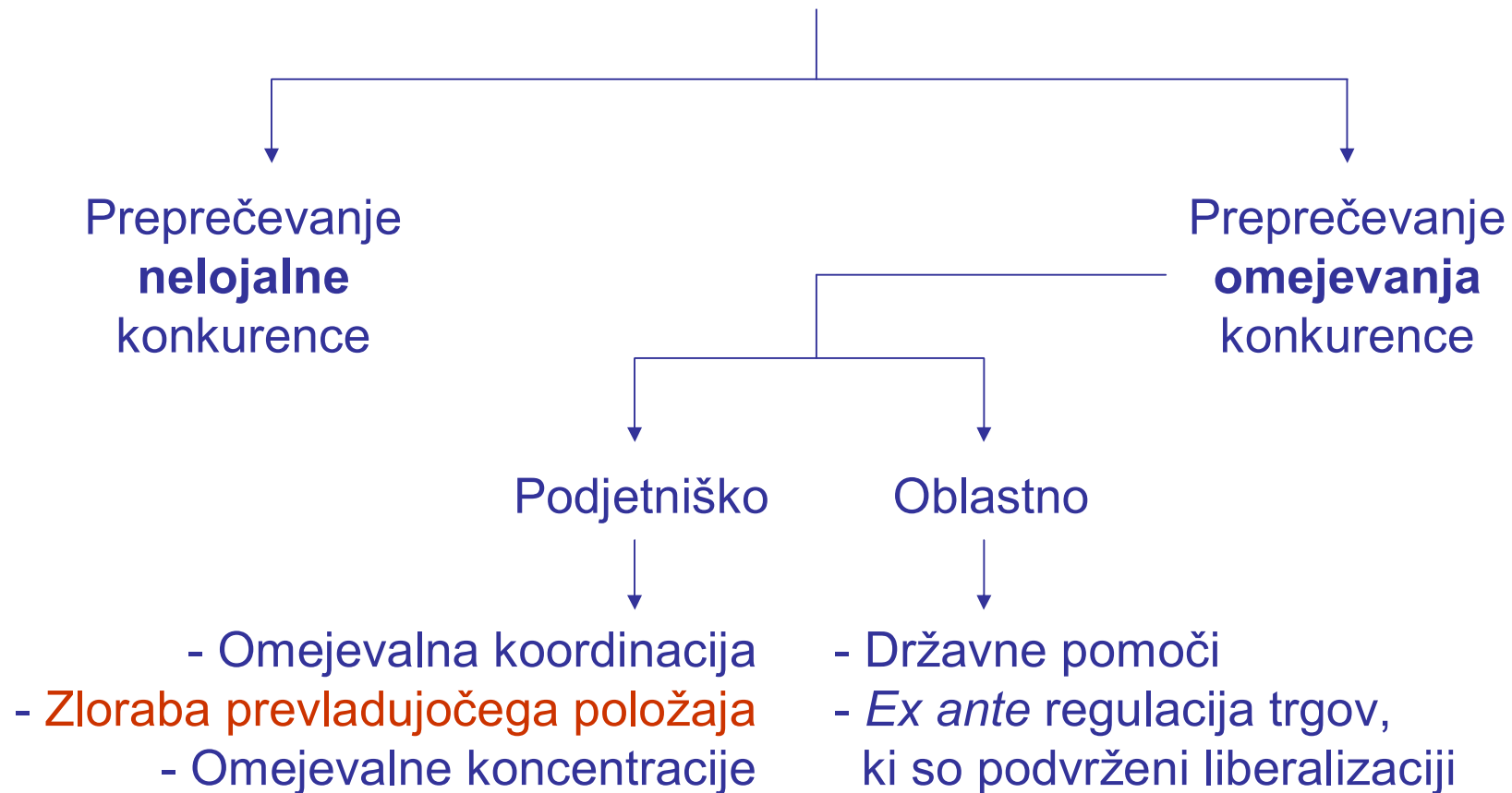
INTELEKTUALNA LASTNINA V KONTEKSTU KONKURENČNEGA PRAVA EU S Poudarkom na ČL. 102 PDEU

DOC. DR. ALEŠ FERČIČ
ales.fercic@uni-mb.si

Uvodne opombe [1]

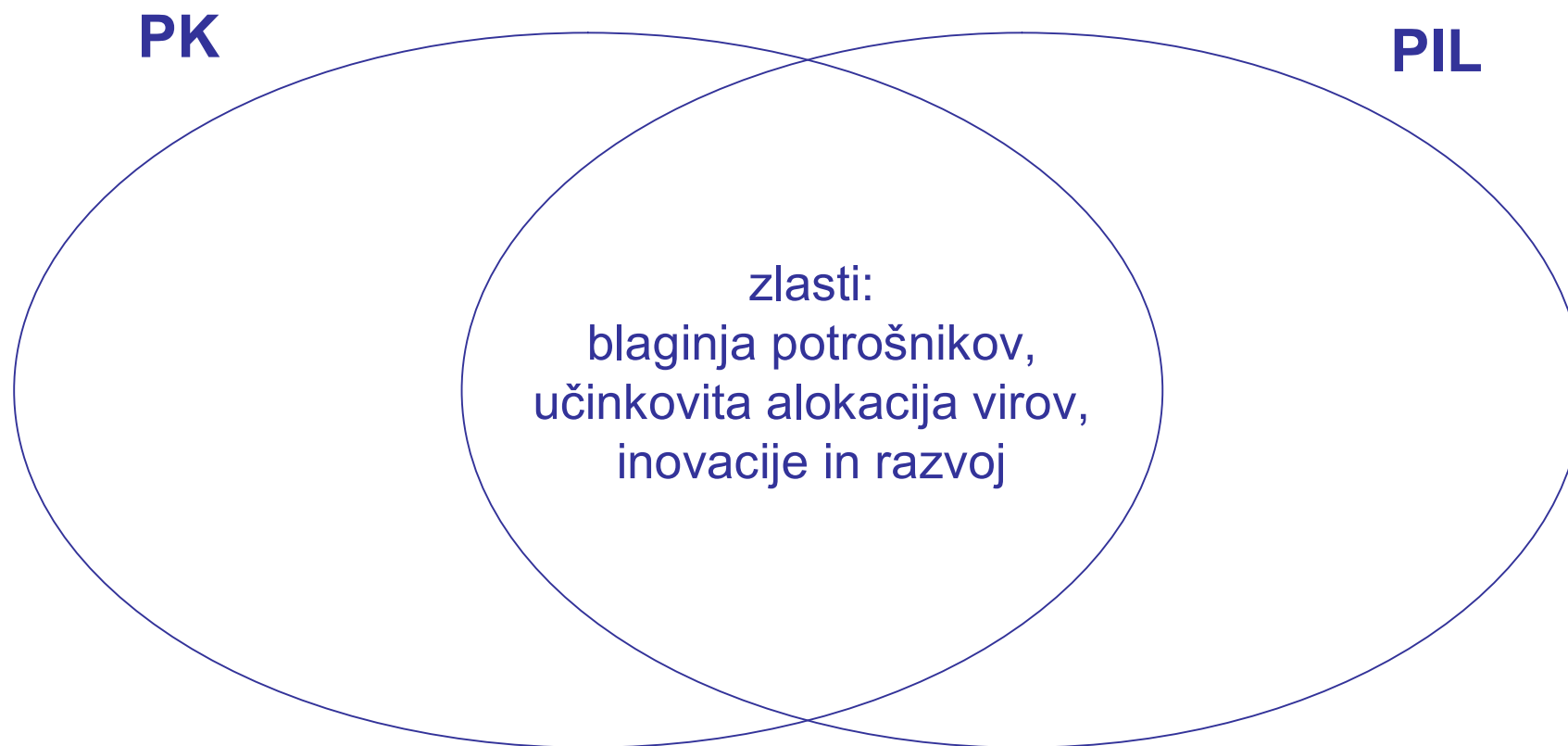
[podsistemi prava konkurence]

Pravo konkurence v širšem smislu

Uvodne opombe [2]

[Splošno o razmerju med pravom intelektualne lastnine in pravom konkurence]

Uvodne opombe [3]

[Splošno o razmerju med pravom intelektualne lastnine in pravom konkurence]

- Različni, vendar po naravi stvari povezani pravni področji.
- Ker pride do njunega stikanja oz. prekrivanja, je treba poznati meje združljivosti oz. medsebojno vplivanje?
- Vpliv prava konkurence na pravo oz. pravice IL v kontekstu:
 - a) čl. 101 PDEU
[omejevalna koordinacija podjetij],
 - b) čl. 102 PDEU
[zloraba prevladujočega položaja].

Uvodne opombe [4]

*[Intelektualna lastnina v kontekstu
čl. 101 PDEU]*

- Izvrševanje oz. razpolaganje z intelektualno lastnino, zlasti v smislu licenciranja, lahko zapade pod čl. 101 PDEU in iz njega izvedene predpise.

- Nekateri relevantni viri EU:

*Uredba EK (ES) št. 772/2004

-vsebina: uporaba čl. 81(3) Pogodbe za skupine sporazumov o prenosu tehnologije

-objava: Ur. l. EU, št. L 123, 27. 04. 2004, str. 11);

-opomba: poteče aprila 2014, razprava o modifikaciji (odprta do 03. 02. 2012);

*Commission Notice — Guidelines on the application of Article 81 of the EC Treaty to technology transfer agreements

-objava: Ur. l. EU, št. C 101, 27. 04. 2004, str. 2;

*Drugi viri, ki se nanašajo na licenciranje IL v kontekstu čl. 101 PDEU.

Uvodne opombe [5]

*[Temeljni koncepti čl. 102 PDEU
s poudarkom na prevladujočem položaju in njegovih posledicah]*

- Podjetje.
- Prevladujoči (dominantni) položaj in posebna odgovornost.
- Zloraba (v kontekstu posebne odgovornosti).
- Objektivni, utemeljeni razlogi.

Opomba:

-Sporočilo Komisije – Navodila glede prednostnih nalog izvrševanja Komisije pri uporabi člena 82 Pogodbe ES za izključevalna ravnanja, s katerimi prevladujoča podjetja zlorablajo svoj položaj (Ur. l. EU, št. C 45 , 24. 02. 2009, str. 7)

Intelektualna lastnina v kontekstu čl. 102 PDEU [1]

[Splošno]

- Načeloma z vidika čl. 102 PDEU ni problematično *imetništvo*, temveč neustrezno *izvrševanje* PIL.
- Imetništvo PIL (kljub ekskluzivni naravi) ne zagotavlja nujno PP in tudi (ustrezno) uveljavljanje PIL samo po sebi ni zloraba PP.
- Pa vendar..., PP podjetju nalaga posebno odgovornost in *v izjemnih okoliščinah* se kot zloraba PP lahko šteje *npr.:*
 - *tožba zaradi kršitve PIL,
 - *zavrnitev licenciranja PIL,
 - *zaračunavanje pretirane cene za produkt, ki ga varuje PIL,
 - *pridobitev (ekskluzivne) pravice PIL,
 - *zavajanje zaradi razširitve obsega zaščite s PIL.

Intelektualna lastnina v kontekstu čl. 102 PDEU [2]

[Tožba zaradi kršitve PIL kot zloraba PP]

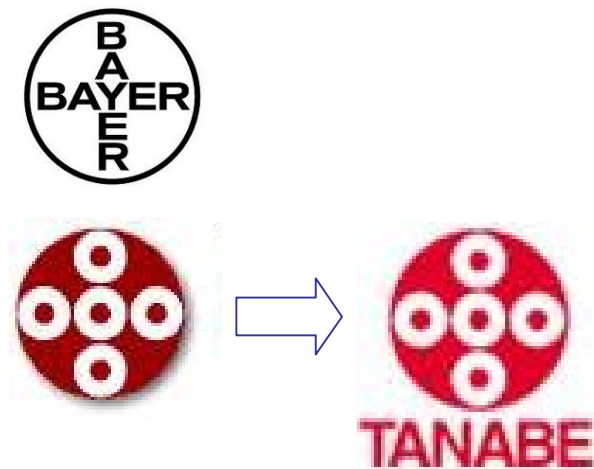

Mitsubishi Tanabe Pharma

Intelektualna lastnina v kontekstu čl. 102 PDEU [3]

[Tožba zaradi kršitve PIL kot zloraba PP]

- Zadeva *Hoffmann-La Roche* (1978, SEU):
“[...] dokler je uveljavljanje pravice iz znamke zakonito, glede na čl. 36 PDEU, ne nasprotuje čl. 102 PDEU zgolj zato, ker pravico uveljavlja podjetje s PP, če znamka ni uporabljena kot sredstvo za zlorabo PP.”
- Zadeva *Bayer/Tanabe* (1978, EK):

Intelektualna lastnina v kontekstu čl. 102 PDEU [4]

[Zavrnitev licenciranja kot zloraba PP]

Intelektualna lastnina v kontekstu čl. 102 PDEU [5]

[Zavrnitev licenciranja kot zloraba PP]

- Zadeva *Volvo* (1988, SEU) [enako zadeva *Renault* (1988, SEU)]:
“[...] pravica imetnika IL, da tretjim prepreči proizvajati, tržiti, [...] produkte, ki jih zaobjema ta IL, predstavlja bistvo ekskluzivne pravice, kar PIL so.
[...] obveznost, naložena imetniku IL, da mora, čeprav za razumno licenčnino, tretjim licencirati IL, bi imetnika IL prikrajšala za bistvo njegove pravice IL, zato zavrnitev licenciranja sama po sebi ni zloraba PP.

Vendar pa izvrševanje ekskluzivne pravice, kot je PIL, lahko krši čl. 102 PDEU, [...], če pomeni zlorabo PP, kot je npr.:

- arbitrarna zavrnitev dobave rezervnih delov (ki objektivno škodi MSE?),
- določanje nepoštenih cen,
- [...].”

Intelektualna lastnina v kontekstu čl. 102 PDEU [6]

[*Zavrnitev licenciranja kot zloraba PP*]

- *Zadeva RTE & ITP proti Komisiji (Magill) (1995, SEU):*

“[...] stališče pritožnikov, tj. da izvrševanje avtorske pravice (*copyright*), nikoli ne zapade pod čl. 102 PDEU, je napačno.

Čeprav izvrševanje ekskluzivne pravice samo po sebi ni zloraba PP, lahko v *izjemnih okoliščinah* gre za zlorabo PP.

V konkretnem primeru so bile upoštevane *zlasti* naslednje okoliščine:

- a) na trgu ni bilo substituta za Magillov tedenski program za relevantne kanale, čeprav po tem produktu obstaja posebno in redno povpraševanje,
- b) niti znotraj dejavnosti TV-oddajanja niti znotraj tiska TV-programa ni bilo utemeljenega razloga za tovrstno zavrnitev,
- c) RTE in ITP sta si s tem ravnanjem rezervirala sekundarni trg (TV-program), saj sta z zavrnitvijo dostopa/posredovanja zadevnih informacij na tem trgu lahko izključila konkurenco.”

Intelektualna lastnina v kontekstu čl. 102 PDEU [7]

[*Zavrnitev licenciranja kot zloraba PP*]

- Zadeva *IMS Health* (2004, SEU):

“[...] iz prakse SEU izhaja, da morajo biti *kumulativno* izpolnjeni pogoji [...].
(diskutabilno: glejte npr. zadevo *Ladbroke* (1997)).

[...] varstvo svobodne konkurence prevlada nad varstvom IL samo,
če (med drugim) zavrnitev licenciranja *prepreči razvoj* sekundarnega trga
na škodo potrošnikov.

[...] zlorabe ni, če naj bi šlo za “dupliciranje” produkta,
ki na sekundarnem trgu že obstaja. [...] iti mora za *nov* produkt.

[...] zadošča *potencialni ali celo hipotetičen* sekundarni (downstream) trg;
[...] produkti primarnega trga so *nujni za sekundarnega* (condicio sine qua non)
in torej zavrnitev takega produkta onemogoči oz. izključi vso konkurenco na
tem trgu.”

Intelektualna lastnina v kontekstu čl. 102 PDEU [8]

[Zavrnitev licenciranja kot zloraba PP]

- *Zadeva Microsoft (2007, SEU):*

*“[...] ker so v danem primeru obstajale izjemne okoliščine, kot v zadevah *Magill in IMS*, se prvi zahtevek v celoti zavrne kot neutemeljen.*

[...] čl. 102 PDEU ne zajema le na ravnanj, ki lahko potrošnikom povzročijo takojšnjo škodo, ampak tudi tista, ki jih oškodujejo tako, da ogrožajo učinkovito konkurenčno strukturo [...].

V obravnavanem primeru je Microsoft škodil učinkoviti konkurenčni strukturi na trgu operacijskih sistemov za strežnike delovnih skupin s tem, ko je na njem pridobil velik tržni delež.

Intelektualna lastnina v kontekstu čl. 102 PDEU [9]

[*Zavrnitev licenciranja kot zloraba PP*]

- Nekateri opombe k zadevi *Microsoft*:
 - načelna potrditev testa iz zadev *Magill* in *IMS Health*, vendar...
“elastična” razlaga izjemnih okoliščin ter t. i. klasični standard presoje (referenčna zadeva za naprej?);
 - za razliko od zadeve *Magill*, konkurenti *niso bili izključeni* s trga, *lahko* bi pa bili *časoma* prisiljeni oditi ali še bolj oslabljeni (ugibanje o bodočem razvoju trga kot podlaga za odločitev?);
 - dovolj je bilo že “omejevanje tehničnega napredka”, ne tudi “nov produkt”;
 - iz neprilik na strani konkurentov je bil avtomatično izpeljan sklep o prikrajšanju potrošnikov;
 - pri opredelitvi funkcije čl. 102 PDEU je bil poudarjen vpliv na tr. strukturo, ne pa (tudi) blaginja potrošnikov;
 - [...].

Intelektualna lastnina v kontekstu čl. 102 PDEU [10]

[Zaračunavanje pretirane cene kot zloraba PP]

Intelektualna lastnina v kontekstu čl. 102 PDEU [11]

[Zaračunavanje pretirane cene kot zloraba PP]

- *Zadeva Parke, Davis and Co. proti Probel in ostali (1968, SEU):*
“[...] čeprav se lahko prodajna cena produkta, zaščenega z IL, uporabi kot dejavnik za presojo možnega obstoja zlorabe, višja cena tega produkta, glede na nezaščen produkt, *ne pomeni nujno zlorabe.*”

Opomba:

-Zadeva Hilti: pretirano visoka licenčna je zloraba PP.

Intelektualna lastnina v kontekstu čl. 102 PDEU [12]

[Pridobitev (ekskluzivne) pravice kot zloraba PP]

Intelektualna lastnina v kontekstu čl. 102 PDEU [13]

[Pridobitev (ekskluzivne) pravice kot zloraba PP]

- Zadeva *Tetra-Pak Rausing* (1990, SEU):
“[...] dejstvo, da podjetje s PP pridobi ekskluzivno licenco, samo po sebi še ne pomeni zlorabe PP, vendar je treba upoštevati okoliščine, ki to pridobitev spremljajo, zlasti pa njene učinke na tržno strukturo.

V konkretnem primeru so posebne okoliščine:

- krepitev že tako velike tržne moči,
- preprečevanje ali vsaj znatno zavlačevanje vstopov na trg, kjer je že zelo nizka stopnja konkurence.

Sklep

- Zaradi posebne odgovornosti podjetja, ki ima PP, se lahko v izjemnih okoliščinah konkretno izvrševanje PIL šteje kot zloraba PP.
- “Izjemne okoliščine” kot predvidljiv standard?
- Analogija z doktrino nujnih dobrin/zmogljivosti?
- Zadeva *Microsoft* kot stranpot ali znanilec novega trenda?